

Negatywne wzorce zachowań studentów.

Część I. Konsumpcja alkoholu i stosowanie substancji psychoaktywnych

Negative behavior patterns of students. Part I. Consumption of alcohol and use of psychoactive substances

MARTA ŁASZEK, EWA NOWACKA, FRANCISZEK SZATKO

Zakład Higieny i Promocji Zdrowia, Katedra Higieny i Epidemiologii Uniwersytetu Medycznego w Łodzi

Cel pracy. Oszacowanie stosowania substancji psychoaktywnych wśród studentów Uniwersytetu Medycznego w Łodzi.

Materiał i metoda. Badaniem objęto losowo dobraną próbę 407 studentów z różnych wydziałów Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. W badaniach wykorzystano anonimowy kwestionariusz zawierający pytania dotyczące palenia tytoniu, konsumpcji alkoholu, zażywania narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych.

Wyniki. Najbardziej rozpowszechnionymi substancjami psychoaktywnymi wśród badanych studentów był tytoń oraz napoje alkoholowe. Do palenia tytoniu w chwili badania przyznało się 31,6% kobiet i 44,3% mężczyzn. Większy odsetek palących codziennie stanowili mężczyźni, wśród których 34,4% wypalała od 16 do 20 papierosów. Alkoholem najczęściej spożywanym przez studentów obu płci było piwo, w następnej kolejności wino. Ilość wypijanego jednorazowo alkoholu była istotnie statystycznie wyższa wśród mężczyzn. Jedna trzecia studentów kiedykolwiek próbowała używać środki pobudzające, a ponad 80% kobiet i ponad 50% mężczyzn miało w przeszłości kontakt z halucynogenami. Środki halucynogenne regularnie stosowało 7,5% mężczyzn, natomiast środki pobudzające oraz leki uspokajające i nasenne bez wskazań medycznych 3% mężczyzn.

Wnioski. Najczęstszymi antyzdrowotnymi zachowaniami wśród badanych studentów było palenie tytoniu oraz konsumpcja alkoholu. Wzory ryzykownych zachowań zdrowotnych były zróżnicowane w zależności od płci. Konieczne jest wzmocnienie działań uczelni i organizacji studenckich mających na celu modyfikację antyzdrowotnych zachowań. Utrwalenie lub rozwój negatywnych zachowań może bardzo ograniczyć pełnienie przez absolwentów uczelni medycznej podstawowej roli jaką jest promowanie zdrowego stylu życia wśród pacjentów.

Słowa kluczowe: studenci, palenie tytoniu, picie alkoholu, substancje psychoaktywne, uczelnie wyższe

Aim. Estimating the prevalence of psychoactive substance use among students of the Medical University of Lodz.

Material and methods. The study included a randomly selected sample of 407 students from various faculties of the Medical University of Lodz. The study used an anonymous questionnaire containing questions about tobacco smoking, alcohol consumption, drug abuse and other psychoactive substances.

Results. The most common psychoactive substances among respondents were tobacco and alcoholic beverages. 36% of women and 44.3% of men admitted to tobacco smoking. Men constituted a higher percentage of smokers, among whom 34.4% smoked from 16 to 20 cigarettes daily. Beer and wine were respectively the first and the second choice of alcohols most frequently consumed by students of both genders. The amount of alcohol consumed at one sitting was significantly higher among men. One third of students confirmed at least one sampling of stimulants, and more than 80% of women and over 50% of men had contact with hallucinogens in the past. 7.5% of men used hallucinogens regularly and 3.0% of men used stimulants, sedatives and hypnotics without a therapeutic indication.

Conclusions. The most common health hazards among respondents were tobacco smoking and alcohol consumption. Patterns of risky health behaviors were varied according to gender. It is necessary to intensify the activities of universities and student organizations aimed at modification of anti-healthy behaviors. Preservation or development of negative behaviors may limit the fundamental role of medical university graduates, which is to promote a healthy lifestyle among their patients.

Key words: students, tobacco smoking, alcohol drinking, psychoactive substances, universities

© Probl Hig Epidemiol 2011, 92(1): 114-119

www.phie.pl

Nadesłano: 06.12.2010

Zakwalifikowano do druku: 30.12.2010

Adres do korespondencji / Address for correspondence

Mgr Marta Łaszek
Katedra Higieny i Epidemiologii UM w Łodzi
ul. Jaracza 63, 90-251 Łódź
tel. 42 678 16 88, fax 42 678 67 66
e-mail: marta.laszek@umed.lodz.pl

Wstęp

W całokształcie czynników warunkujących szeroko rozumiane zdrowie jednostki, stylowi życia przypisuje się największą rangę ważności. Według

powszechnie znanej koncepcji „pól Lalonda” kondycja zdrowotna, aż w ponad 50% determinowana jest właśnie przez styl życia, w tym głównie przez zachowania zdrowotne. Każde zachowanie, w tym również

zdrowotne, rodzi skutki natychmiastowe lub odległe. Z tego względu interesujące nas zachowania dychotomicznie dzieli się na pozytywne oraz negatywne.

Negatywne zachowania zdrowotne nie tylko pogarszają zdrowie fizyczne i psychiczne tej jednostki, która jest bezpośrednim sprawcą danego zachowania, ale również skutkują w jej otoczeniu społecznym. Bardzo specyficzne otoczenie, w jakim pracuje lekarz, dentysta, ratownik medyczny, farmaceuta, położna i szereg innych pracowników medycznych wymaga, aby negatywne zachowania zdrowotne u przedstawicieli zawodów medycznych były ze wszech miar minimalizowane. Często te zachowania nazywa się ryzykownymi, problemowymi bądź autodestrukcyjnymi i zalicza się do nich m. in. złe nawyki żywieniowe, brak aktywności fizycznej, palenie tytoniu, nadużywanie substancji psychoaktywnych, zachowania agresywne oraz bierny stosunek do zagrożeń środowiska [1]. Misternie budowana więź lekarz–pacjent ulega zachwianiu lub w ogóle nie może być poprawnie zbudowana, jeżeli pacjent (odbiorca roli) obserwuje u prowadzącego lekarza (nadawcy roli) szereg negatywnych zachowań zdrowotnych.

W ostatnich latach niektóre zachowania antyzdrowotne wykazują tendencje wzrostowe, a takie zjawiska jak alkoholizm, narkomania, lekomania, nikotynizm, nieprzestrzeganie podstawowych norm higienicznych obejmują coraz to szersze kręgi społeczne lub utrzymują się od wielu lat na jednakowo wysokim poziomie [2].

Obserwacja studentów kierunków medycznych oraz występujące w nim niepokojące zachowania zdrowotne dają asumpt do stawienia pytań typu:

- W jakim stopniu obecne negatywne zachowania studentów uczelni medycznej zostaną utrwalone w ich przyszłej pracy zawodowej?
- Czy uczelnia medyczna – w ramach funkcji wychowawczej – winna interesować się i kształtować prozdrowotne zachowania swoich wychowanków?
- Czy studenci ze względu na nabywaną w czasie studiów wiedzę medyczną prezentują bardziej prozdrowotny styl życia w porównaniu np. do studentów uczelni technicznej?

Etos zawodu lekarza i wysoka ranga społeczna zawodów medycznych upoważnia do postawienia hipotezy, że zarówno studenci, jak i absolwenci uczelni medycznej, są wzorcem do naśladowania prozdrowotnych zachowań przez inne grupy społeczne.

Cel pracy

Pozyskiwanie wiedzy na temat rozpowszechnienia palenia tytoniu, konsumpcji alkoholu i innych substancji psychoaktywnych wśród studentów uczelni medycznej.

Materiał i metody

Badania przeprowadzono w okresie od października 2008 r. do kwietnia 2009 r. wśród 407 losowo wybranych studentów Uniwersytetu Medycznego w Łodzi.

Jako narzędzia użyto autorskiego kwestionariusza wywiadu. Kwestionariusz zawierał 45 pytań dotyczących m.in.: subiektywnej oceny stanu zdrowia, palenia tytoniu, konsumpcji napojów alkoholowych i innych substancji psychoaktywnych, aktywności ruchowej, nawyków żywieniowych, zachowań seksualnych, korzystania z komputera, kontaktu studentów z materiałem zakaźnym podczas zajęć na uczelni. Studenci mieli możliwość wypowiedzenia się na temat szeroko rozumianej funkcji wychowawczej uczelni. Ponadto w ankiecie znalazły się pytania o płeć, wiek, kierunek i tryb studiów, stan cywilny, stałe i czasowe miejsce zamieszkania oraz wykształcenie rodziców. W obecnym opracowaniu (część I) znalazły się wyniki dotyczące wybranych zachowań negatywnych dla zdrowia.

Uzyskane wyniki poddano analizie statystycznej z wykorzystaniem testu χ^2 przy poziomie istotności $p=0,05$.

Charakterystyka badanych

Badaniami objęto ogółem 407 osób, w tym 265 kobiet i 142 mężczyzn, studiujących na różnych wydziałach w trybie dziennym, wieczorowym i zaocznym (tab. I).

Tabela I. Charakterystyka badanej grupy
Table I. Characteristics of the studied group

	Cechy	Odsetek badanych
Płeć	kobiety	65,1
	mężczyźni	34,9
Tryb studiów	dzienne	42,9
	wieczorowe	7,1
	zaoczne	50,0
Wydziały UM	Wydział Lekarski	15,5
	Wydział Lekarsko-Dentystyczny	14,7
	Wydział Nauk o Zdrowiu – Medycyna Ratunkowa	35,9
	Wydział Nauk o Zdrowiu – Zdrowie Publiczne	18,4
	Wydział Farmacji	15,5
Miejsce pochodzenia	wieś	21,4
	miasto do 50 tys. mieszkańców	40,0
	miasto powyżej 50 tys. mieszkańców	38,6
Wykształcenie rodziców (matki; ojca)	podstawowe	7,8; 11,2
	średnie	53,4; 58,8
	wyższe	38,8; 30,0
Miejsce zamieszkania podczas studiów	dom rodzinny	41,0
	dom akademicki	9,6
	mieszkanie wynajęte	35,1
	mieszkanie własne	14,3

Respondenci w ok. 80% pochodzili z miasta, w czasie studiów najczęściej mieszkali w domu rodzinnym (41,0%) lub w wynajętym mieszkaniu (35,1%). Rodzice ponad 50% respondentów to osoby z wykształceniem średnim, a ponad 30% z wykształceniem wyższym.

Wyniki badań

Palenie tytoniu

Wśród ogółu badanych 31,6% kobiet i 44,3% mężczyzn to osoby aktualnie palące, przy czym kiedykolwiek w życiu sięgało po papierosy odpowiednio 51,1% i 63,8%. Spośród wszystkich studentów codziennie paliło 11,7% kobiet i 21,1% mężczyzn (tab. II).

Do inicjacji palenia u większości spośród palących (86,7% kobiet i 72,5% mężczyzn) doszło przed rozpoczęciem studiów, dotyczy to zwłaszcza kobiet; co czwarty zaś mężczyzna rozpoczął palenie tytoniu w trakcie studiów.

Spośród palących kobiety paliły istotnie statystycznie mniej ($p < 0,05$), 71% z nich paliło codziennie nie więcej niż 10 papierosów. Natomiast do 20 papierosów dziennie wypalał co trzeci student (tab. III).

Jednym z ryzykownych dla zdrowia zachowań jest częste przebywanie w towarzystwie palących. Wśród badanych niemal 30% niepalących studentów stawało się biernymi palaczami przez kilka godzin dziennie (tab. IV).

Tabela II. Palenie tytoniu według płci (w odsetkach)
Table II. Tobacco smoking according to gender (%)

Palenie tytoniu	Kobiety	Mężczyźni
kiedykolwiek w życiu	51,1*	63,8*
aktualnie	31,6*	44,3*
sporadycznie (kilka papierosów w miesiącu)	14,4	16,2
kilka papierosów w tygodniu	5,5	7,0
palę codziennie	11,7*	21,1*

* istotność różnic przy $p < 0,0001$ dla testu χ^2

Tabela III. Liczba wypalanych dziennie papierosów wg płci (w odsetkach)
Table III. Number of cigarettes smoked daily according to gender (%)

Liczba wypalanych dziennie papierosów	Kobiety	Mężczyźni
5 – 10	71,0*	41,4*
11 – 15	19,3	20,7
16 – 20	9,7*	34,4*
> 20	0,0*	3,4*

* istotność różnic przy $p < 0,05$ dla testu χ^2

Tabela VI. Częstość konsumpcji napojów alkoholowych wg płci (w odsetkach)
Table VI. Frequency of alcoholic beverages consumption according to gender (%)

Częstość picia alkoholu	Pиво		Wino		Wódka		Inne (drinki, likiery)	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
niemal codziennie	0,9	4,5	0,4	0,8	–	0,8	–	5,6
kilka razy w tygodniu	6,0	30,8	1,7	4,2	–	3,0	5,0	–
raz w tygodniu	28,0	30,8	17,2	8,4	7,7	18,2	2,5	5,6
raz w miesiącu	27,6	12,8	33,2	29,4	14,0	33,3	17,5	16,7
rzadziej niż raz w miesiącu	18,1	9,0	25,6	25,2	26,1	25,0	22,6	22,2
bardzo rzadko lub wcale	19,4	12,0	21,9	31,9	52,3	19,7	52,5	50,0

Prób rzucenia nałogu palenia nie podejmowało 45,4% kobiet i 36,4% mężczyzn (tab. V).

Picie alkoholu

Istotnym elementem stylu życia studentów jest konsumpcja alkoholu. Alkoholem najczęściej spożywanym przez studentów obu płci było piwo, a w następnej kolejności wino (tab. VI). Zwraca uwagę znaczący odsetek zarówno kobiet (37,5% piwo i 47,5% wino), jak i mężczyzn (odpowiednio 21,0% i 57,1%), którzy piją te trunki rzadziej niż 1 raz w miesiącu lub wcale.

Jedno z pytań dotyczyło stylu picia alkoholu (tab. VII). Ponad 60% kobiet i ponad 30% mężczyzn oceniło, iż najczęściej wypijają jednorazowo dwie standardowe porcje alkoholu, tj. 1 piwo lub 1 lampkę wina lub ok. 50 ml wódki.

W jednym z pytań proszono respondentów o ocenę ilości wypijanego alkoholu w najbliższym środowisku studenckim (tab. VIII). Pytanie to pozwala na chociażby częściową weryfikację hipotezy, iż większość respondentów z natury rzeczy ma skłonność do pomniejszania swoich negatywnych zachowań przy równoczesnym eksponowaniu negatywnych zachowań środowiska – w tym przypadku – „ilości zwyczajowo wypijanego alkoholu przez studentów są zbyt duże” oraz „koleżdy/koleżanki zazwyczaj piją więcej alkoholu niż ja”. Co druga studentka podała, iż jej koleżdy/koleżanki zazwyczaj piją zbyt duże ilości alkoholu. Ponad 60% studentek twierdzi, że koleżdy/koleżanki w porównaniu z nimi wypijają go znacznie więcej.

Tabela IV. Przebywanie w towarzystwie osób palących wg płci (w odsetkach)
Table IV. Time spent in company of smokers according to gender (%)

Przebywanie w towarzystwie osób palących	Kobiety	Mężczyźni
codziennie po kilka godzin	28,2	27,5
codziennie 1 – 2 godziny	10,7	19,7
kilka razy w tygodniu po kilka godzin	16,1	27,5
sporadycznie	45,0	25,3

Tabela V. Podejmowanie próby rzucenia palenia wg płci (w odsetkach)
Table V. Attempts to stop smoking according to gender (%)

Próba rzucenia palenia	Kobiety	Mężczyźni
jeszcze przed studiami	20,8	25,8
w czasie studiów	22,1	19,7
zarówno przed studiami, jak i podczas studiów	11,7	18,2
nie próbowałem/am rzucić	45,4	36,4

Tabela VII. Styl picia studentów wg płci (w odsetkach)
Table VII. Manner of drinking according to gender (%)

Styl picia	Kobiety	Mężczyźni
najczęściej jest to 1 piwo lub 1 lampka wina lub 50 g wódki	61,8	31,8
piję 2-3 piwa lub kilka lampek wina lub 100-200g wódki	32,9	41,1
piję różne napoje alkoholowe w dużych ilościach	4,9	15,5
piję znaczące ilości alkoholu, aż do upicia się	0,4	11,6

Środowisko studenckie w tym wiedza zdobyta na studiach dla prawie połowy ankietowanych nie miały wpływu na ich stosunek do palenia, a dla ponad 60% na picie alkoholu (tab. IX). Niestety, kilkanaście procent studentów wskazało, iż otoczenie na studiach sprzyjało rozpoczęciu palenia i picia alkoholu oraz pogłębiło dotychczasowe negatywne skłonności (nałóg).

Podczas studiów zmieniły się zwyczaje większości młodzieży związane ze spożyciem alkoholu. Ponad 30% ankietowanych przyznało, że od momentu podjęcia studiów pije więcej (tab. X). Niepokojące jest stwierdzenie sformułowane przez niemal 70% studentów i większość studentek (60%) sugerujące, iż tak specyficzna uczelnia, jaką jest Uniwersytet Medyczny, „nie mają istotnego wpływu na picie/niepicie alkoholu”, co ciekawsze – 22% studentów i niemal 15% studentek twierdzi, że szeroko rozumiane środowisko, tym otrzymywana wiedza medyczna nie tylko nie ograniczyła nadmiernej konsumpcji alkoholu, ale go jeszcze pogłębiła. Te niepokojące informacje korespondują z tymi, jakie prezentowane są w tabeli X. Ponad 32% studentek i 34% studentów uczelni medycznej podało, iż „od momentu podjęcia studiów” pije więcej.

Używanie narkotyków

Celem badania była również ocena częstości stosowania przez studentów substancji psychoaktywnych. Co trzeci badany (bez względu na płeć) kiedyś próbował używać środków pobudzających, a ponad 80% kobiet i ponad 50% mężczyzn przyznało się do kontaktu w przeszłości z halucynogenami (tab. XI). W chwili badania 7,5% mężczyzn regularnie stosowało halucynogeny, 1,5% środki pobudzające oraz 1,5% leki uspokajające i nasenne bez wskazań medycznych.

Tabela VIII. Ocena zwyczajów dotyczących spożywania alkoholu w najbliższym środowisku studenckim wg płci (w odsetkach)
Table VIII. Assessment of alcohol drinking-related habits in the student immediate environment according to gender (%)

Ocena zwyczajów dotyczących spożywania alkoholu w środowisku studenckim	Kobiety	Mężczyźni
ilości zwyczajowo wypijanego alkoholu przez studentów		
zbyt duże	50,65	38,17
przeciętne	45,89	57,25
niewielkie	3,46	4,58
ilości alkoholu w porównaniu z wypijanymi przez ankietowanego		
koledzy/koleżanki zazwyczaj piją więcej alkoholu niż ja	60,54	40,31
koledzy/koleżanki zazwyczaj piją mniej alkoholu niż ja	1,35	6,20
piję podobnie do innych	38,17	53,49

Tabela IX. Wpływ środowiska studenckiego i zdobytej wiedzy na stosunek do palenia tytoniu oraz picia alkoholu wg płci (w odsetkach)
Table IX. Influence of student environment and acquired knowledge on attitude toward tobacco smoking and alcohol drinking (%)

Wpływ środowiska studenckiego i zdobytej wiedzy na stosunek	Kobiety	Mężczyźni
do palenia tytoniu		
sprzyjają rozpoczęciu palenia i pogłębiają nałóg u osób palących	9,2	14,5
zniechęcają do rozpoczęcia palenia, a palących motywują do rzucenia palenia	40,0	39,1
nie mają istotnego wpływu na palenie/niepalenie	50,8	46,4
picia alkoholu		
sprzyjają picciu i pogłębiają nałóg u osób uzależnionych	14,9	22,0
zniechęcają do picia, a pijących motywują do ograniczenia picia	15,7	14,9
nie mają istotnego wpływu na picie/niepicie	69,5	63,1

Tabela X. Zmiana zwyczajów dotyczących picia alkoholu od momentu podjęcia studiów wg płci (w odsetkach)
Table X. Change of alcohol drinking-related habits since the beginning of studies according to gender (%)

Zmiana zwyczajów dotyczących picia alkoholu od momentu podjęcia studiów	Kobiety	Mężczyźni
moje zwyczaje nie zmieniły się	47,0	31,8
piję mniej	17,4	18,5
piję więcej	32,0	34,0
piję inny rodzaj napojów alkoholowych:		
o większej zawartości alkoholu (wódka)	1,8	2,3
piję inny rodzaj napojów alkoholowych:		
o mniejszej zawartości alkoholu (piwo)	1,8	4,9
piję mniej piwa	–	1,6
piję więcej wódki	–	3,4
piję więcej piwa	–	3,4

Tabela XI. Stosowanie substancji psychoaktywnych wg płci (w odsetkach)
Table XI. Use of psychoactive substances according to gender (%)

Substancje psychoaktywne	Środki pobudzające (kokaina, crack, amfetamina, ekstazy)		Opiaty (heroina, „kompot”, morfina, opium, meta don)		Halucynogeny (marihuana, hashysz, LSD, grzybki halucynogenne)		Leki uspokajające i nasenne bez wskazań medycznych	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
kiedyś próbowałem/am	33,8	32,8	–	6,0	82,3	52,2	19,1	7,5
zażywam odkąd studiuje	–	1,5	–	–	–	6,0	1,5	3,0
w czasie ostatniego roku	2,9	4,5	–	–	11,8	9,0	4,4	–
w czasie ostatniego miesiąca	–	1,5	–	–	2,9	6,0	1,5	1,5
regularnie, co tydzień	–	1,5	–	–	–	7,5	–	1,5
Razem	36,7	41,8	–	6,0	97,0	80,7	26,5	13,5

Dyskusja

Wśród studentów Uniwersytetu Medycznego w Łodzi ponad 30% to osoby palące. Podobny odsetek palących (34,9%) odnotowano wśród studentów Akademii Medycznej w Lublinie [3]. W grupie badanych z Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnowie do palenia tytoniu przyznało się 26,7% studiujących pielęgniarstwo i 36% studiujących informatykę [4].

Porównując powyższe odsetki palących studentów uczelni medycznej z tymi jakie obserwuje się w populacji generalnej Polski, z niepokojem obserwujemy fakt, że środowisko edukacyjne, naukowo-badawcze i kulturowe Uniwersytetu Medycznego nie wpłynęło znacząco na wykształcenie u studentów bardziej prozdrowotnych wzorców zachowań niż w populacji generalnej.

Płeć respondentów różnicuje zachowania wobec palenia tytoniu. W naszych badaniach było 31,6% palących kobiet oraz 44,3% mężczyzn, wśród studentów Akademii Medycznej w Gdańsku 14,4% palących studentek i 29,3% studentów [7], na Akademii Medycznej w Lublinie 25,2% palaczek i 55% palaczy [3]. W populacji generalnej daje się zaobserwować podobne odsetki (21% palących kobiet i 40% palących mężczyzn [5]). Ponadto w prowadzonych badaniach na populacji studentów daje się zaobserwować podobną tendencję do tej jaka jest potwierdzana w badaniach Zatońskiego o wzrastającym odsetku palących kobiet. Wyniki badań wskazują na istotnie częstsze palenie tytoniu studentów i studentek Uniwersytetu Medycznego w Łodzi w porównaniu z innymi uczelniami medycznymi.

Częstość palenia tytoniu w środowiskach studenckich była zróżnicowana. Spośród ponad 30% palących połowa paliła codzienne, pozostałe osoby paliły okazjonalnie. Dla codziennych palaczy podobny wynik (14%) otrzymano wśród studentów kierunku Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego [6]. Odpowiednio 13% studentów Akademii Medycznej w Gdańsku paliło codzienne i 6,9% okazjonalnie [8]. Podobny był odsetek studentów śląskich uczelni wyższych (11,1 i 9,9) [9]. Wśród codziennych palaczy 8,3% studentek oraz 9,2% studentów Uniwersytetu Medycznego w Łodzi wypalało do 10 papierosów. Do palenia co najmniej 10 papierosów dziennie przyznało się 3,4% kobiet oraz 11,9% mężczyzn. Wśród studentów Akademii Medycznej w Gdańsku 14,4% kobiet oraz 19,5% mężczyzn wypalało do 10 papierosów, wypalanie większej liczby papierosów dotyczyło jedynie mężczyzn (9,8%) [7].

Wyniki badań własnych oraz badań na wyższych uczelniach Gdańska [7] wskazują, że najczęściej spożywanym alkoholem w środowisku studenckim, zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet, było piwo.

Alkoholem, po który studenci sięgali rzadziej było wino, spożywane przede wszystkim przez studentki zarówno łódzkiego Uniwersytetu Medycznego, jak i w lubelskiej Akademii Medycznej [3]. Natomiast mężczyźni częściej od kobiet pili wódkę. Studenci obu uczelni deklarowali, iż jednorazowo najczęściej spożywają 1-2 porcje alkoholu, przy czym odsetki te były wyższe zarówno wśród studentek, jak i studentów łódzkiego Uniwersytetu Medycznego [3]. Należy jednak pamiętać o tym, że konsumpcja alkoholu w mniejszych ilościach może być myląca, po spożyciu bowiem takich samych ilości alkoholu jego stężenie we krwi kobiet jest większe w porównaniu ze stężeniem alkoholu mężczyzn [10]. Pozytywnym zjawiskiem jest znaczący odsetek studentów UM w Łodzi spożywających napoje alkoholowe rzadziej niż raz w miesiącu bądź wcale.

Na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia używania narkotyków wśród populacji generalnej polskich studentów [11] oraz studentów UM w Łodzi znajdują się halucynogeny typu marihuana lub haszysz. W następnej kolejności pod względem rozpowszechnienia w obu grupach występują środki pobudzające (amfetamina, ekstazy) oraz leki uspokajające i nasenne bez wskazań medycznych. Wyniki badań pokazują na niższe rozpowszechnienie używania narkotyków przez studentów Uniwersytetu Medycznego w Łodzi substancji w porównaniu z ogólnopolską populacją studentów [11].

Wnioski

1. Najczęstszymi antyzdrowotnymi zachowaniami wśród studentów Uniwersytetu Medycznego w Łodzi było palenie tytoniu oraz konsumpcja alkoholu.
2. Wzory ryzykownych zachowań zdrowotnych, jakie reprezentowali studenci były zróżnicowane w zależności od płci. Studentki rzadziej niż ich koledzy prezentowały ryzykowne dla zdrowia zachowania.
3. Środowisko studenckie i wiedza zdobyta na studiach dla większości ankietowanych studentów nie miały pozytywnego wpływu na ich stosunek do zaprzestania palenia tytoniu oraz picia alkoholu, dla kilkunastu procent studentów same studia medyczne wręcz przyczyniły się do rozpoczęcia palenia i picia.
4. Rozpowszechnienie palenia tytoniu i picia alkoholu wśród studentów UM w Łodzi uzasadnia konieczność wzmocnienia działań mających na celu wprowadzenie modyfikacji tego rodzaju ryzykownych dla zdrowia zachowań, zwłaszcza w odniesieniu do przyszłych lekarzy oraz promotorów zdrowia publicznego.

Piśmiennictwo / References

1. Boguszewski R. Komunikat z badań: Zdrowie i zdrowy styl życia w Polsce. CBOS, Warszawa 2007: 1-12.
2. Klimberg A, Marcinkowski JT, Przybylski J. Konsumpcja alkoholu i innych środków psychoaktywnych studentów poszczególnych kierunków uniwersyteckich studiów medycznych. Cz. II. Obecna konsumpcja napojów alkoholowych. *Probl Hig Epidemiol* 2008, 89(4): 526-530.
3. Wójtowicz-Chomicz K, Kowal M, Wójtowicz M, Borzęcki A. Próba oceny zachowań anty-zdrowotnych studentów Akademii Medycznej w Lublinie. *Probl Hig Epidemiol* 2007, 88(1): 108-111.
4. Kołpa M, Grochowska A, Kubik B, Schlegel-Zawadzka M. Zachowania zdrowotne studentów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnowie kierunku pielęgniarstwo i informatyka. *Probl Hig Epidemiol* 2007, 88(supl. 3).
5. Feliksiak M. Komunikat z badań: Postawy wobec palenia papierosów. CBOS, Warszawa, marzec 2010.
6. Błotna M, Kocot J. Raport z badania: Zdrowie i Zdrowy Styl Życia w Opinii Studentów 1 roku Polityki Społecznej. Instytut Polityki Społecznej UW, Warszawa, maj 2007.
7. Chodorowski Z, Sein Anand J, Salamon M, Waldman W, Wnuk K. Ocena nikotynizmu i picia alkoholu przez studentów wyższych uczelni Gdańska. *Prz Lek* 2001/58/4.
8. Siemińska A, Jassem-Bobowicz JM, Uherek M, Wilanowski T, Nowak R, Jassem E. Postawy wobec palenia tytoniu wśród studentów I i VI roku medycyny z rocznika studiów 2002-2008. *Pneumonol Alergol Pol* 2009, 77(4): 371-379.
9. Ordys D, Eszyk J. Próba oceny stylu życia młodzieży studenckiej śląskich uczelni. *Ann UMCS, Lublin* 2003, LVIII, Suppl. XIII.
10. Gerstenkorn A, Suwała M. Picie alkoholu przez studentów medycyny. *Zdr Pub* 2004, 114(1): 59-62.
11. Sierosławski J, Jabłoński P, Kochanowicz M. Badanie ankietowe na temat używania substancji psychoaktywnych przez studentów. Wybrane wstępne wyniki badania. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii. Pracownia Badań Społecznych, Warszawa 2004.